

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2MCdo/12/2014
Identifikačné číslo spisu:	5712216095
Dátum vydania rozhodnutia:	30.07.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:5712216095.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, zastúpenej advokátskou kanceláriou TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, proti žalovanej J. E., bývajúcej v E., o zaplatenie 471,45 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 9 C 93/2014, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 28. novembra 2013 sp. zn. 9 Co 517/2013 takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Žiline z 28. novembra 2013 sp. zn. 9 Co 517/2013 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Žalobou podanou na Okresnom súde Martin (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) dňa 24.10.2012 sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej zaplatenia sumy 471,45 € s príslušenstvom a náhrady trov konania.

Okresný súd rozhodol o uplatnenom nároku platobným rozkazom z 13. marca 2013 č. k. 1 Ro 2394/2012-34, ktorým uložil žalovanej povinnosť, aby v lehote 15 dní od doručenia platobného rozkazu zaplatila žalobkyni žalovanú sumu s príslušenstvom a náhradu trov konania, alebo aby v tej istej lehote podala proti nemu odpor. Platobný rozkaz bol žalovanej doručený 27.3.2013, pričom sama proti nemu odpor nepodala.

Následne písomnými podaniami doručeným okresnému súde 4. a 15. apríla 2013 oznámilo Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom v Prešove, Námestie legionárov 5 (ďalej len „Združenie“), že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovanej a že proti vydanému platobnému rozkazu podáva odpor.

Súd prvého stupňa uznesením z 26. apríla 2013 č. k. 1 Ro 2394/2012-77 odpor Združenia proti platobnému rozkazu odmietol. Odmietnutie odporu odôvodnil tým, že bolo podané neoprávnenou osobou, keďže žalovaná sama odpor nepodala.

Krajský súd v Žiline (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie Združenia uznesením z 28. novembra 2013 sp. zn. 9 Co 517/2013 uznesenie súdu prvého stupňa o odmietnutí odporu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zrušenie prvostupňového uznesenia odôvodnil tým, že je v záujme účelnej ochrany spotrebiteľa, aby vedľajší účastník na strane žalovanej mal možnosť reálne chrániť spotrebiteľa. Pokiaľ prvostupňový súd uvádza, že vedľajší účastník na strane žalovanej nemohol podať odpor z dôvodu, že by odporoval týmto úkonom účastníkovi na strane, ktorého má vystupovať, odvolací súd zdôraznil, že nesúhlas takéhoto účastníka s podaným odporom musí byť výslovný. Spotrebiteľ sa naopak môže dôvodne domnievať, že vedľajší účastník (ktorého hlavným poslaním je ochrana práv spotrebiteľa) bude postupovať v záujme ochrany jeho práv, a teda, že podá odpor proti platobnému rozkazu. V tejto konkrétnej veci v priebehu odvolacieho konania žalovaná naopak vyslovila súhlas s postupom vedľajšieho účastníka vo svojom vyjadrení z 27. septembra 2013.

Na základe podnetu žalobkyne podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti vyššie uvedenému uzneseniu krajského súdu mimoriadne dovolanie. Vyčítal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci v otázke aktívnej legitímácie Združenia podať odpor proti platobnému rozkazu v súvislosti s otázkou vzniku účinkov jeho vedľajšieho účastníctva v konaní. Poukazujúc na judikaturu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napr. na uznesenia sp. zn. 6 Cdo 357/2012 a 7 Cdo 135/2013, uviedol, že účinky vzniku vedľajšieho účastníctva môžu nastať len v takom konaní, v ktorom sa môže naplniť jeho zmysel a účel, teda pomoc v spore niektorému z účastníkov. Takýmto konaním môže byť zásadne len sporové konanie. To však neplatí pre také štádium sporového konania, v ktorom súd rozhoduje o návrhu platobným rozkazom (tzv. skrátene konanie). Skrátene konanie nadobúda atribúty sporového konania až včasným podaním odporu žalovaným/nou. Až po takomto úkone žalovaného sa môže naplniť zmysel a obsah vedľajšieho účastníctva. Pokiaľ v tejto veci Združenie v štádiu skráteneho konania oznámilo, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovanej, nenastali týmto oznámením účinky vzniku jeho vedľajšieho účastníctva, a preto ani nemohlo byť oprávnenou osobou na podanie odporu proti platobnému rozkazu. Navrhol preto, aby mimoriadnym dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu bolo zrušené a vec vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žiaden z účastníkov sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O.s.p.) v lehote jedného roka (§ 243g O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré môže napadnúť týmto opravným prostriedkom, preskúmal napadnuté uznesenie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Generálny prokurátor namieta, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V preskúmvanej veci je z odôvodnenia mimoriadnym dovolaním napadnutého uznesenia zrejmé, že odvolací súd vychádzal z názoru, že vedľajšie účastníctvo Združeniu v tzv. skrátene konaní vzniklo, a

že jeho oprávnenie podať odpor proti platobnému rozkazu záviselo od súhlasu žalovanej s podaním odporu, resp. od zistenia, či úkony vedľajšieho účastníka neodporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje. Takéto právne posúdenie veci odvolacím súdom nie je správne.

V zmysle ustanovenia § 93 O.s.p. v znení účinnom do 31. decembra 2014

- (1) Ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je.
- (2) Ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu. 10a)
- (3) Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh.
- (4) V konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností.

Vedľajšie účastníctvo je teda formou spoločenstva účastníkov v občianskom súdnom konaní. Vedľajší účastník je osoba odlišná od účastníka samotného, ktorá sa zúčastňuje konania z dôvodu, že chce pomôcť zvíťaziť v spore niektorému z účastníkov (sporných strán). Zmyslom vedľajšieho účastníctva je „pomoc v spore“ niektorému z účastníkov. Vedľajší účastník je motivovaný víťazstvom v spore toho účastníka, ku ktorému pristúpil. Táto motivácia je daná buď právnym záujmom vedľajšieho účastníka na takomto výsledku konania, o ktorý ide spravidla vtedy, ak rozhodnutím bude vo svojich dôsledkoch dotknuté jeho právne postavenie (práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva), alebo je v zmysle ustanovenia § 93 ods. 2 O.s.p. daná predmetom jeho činnosti, ktorým je ochrana práv podľa osobitného predpisu.

Z vyššie citovaného ustanovenia § 93 ods. 3 O.s.p. v znení účinnom do 31. decembra 2014 („Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh.“) možno síce vyvodíť, že tretia osoba sa stáva vedľajším účastníkom v okamihu, keď dôjde súdu jej oznámenie, že vstupuje do konania na strane niektorého z účastníkov, jej vstup do konania nie je však prípustný v každom konaní. Vzhľadom na vyššie uvedený zmysel vedľajšieho účastníctva (pomôcť zvíťaziť v spore niektorému z účastníkov), treba ustanovenie § 93 ods. 3 O.s.p. v znení účinnom do 31. decembra 2014, pokiaľ ide o vznik účinkov vedľajšieho účastníctva, vykladať tak, že účinky vzniku vedľajšieho účastníctva môžu nastať len v takom konaní, v ktorom sa môže naplniť jeho obsah a účel. Takýmto konaním môže byť zásadne len sporové konanie (porov. napr. Rubeš, J. In Handl, V. a kol. Občiansky súdny rád, Komentár, Panorama Praha, 1985, str. 418). To však neplatí napríklad pre také štádium sporového konania, v ktorom súd rozhoduje v tzv. skrátenom konaní, ktoré v porovnaní s obvyklým priebehom reálneho sporového konania vykazuje výrazné odlišnosti, keďže sa realizuje bez nariadenia pojednávania a bez dokazovania vo vlastnom zmysle slova (porov. Rubeš, J. In cit. dielo, str. 421). Pokiaľ žalovaný v tzv. skrátenom konaní, v ktorom sa platobný rozkaz vydáva spravidla bez jeho vypočutia, len na základe skutočností uvádzaných žalobcom a žaloba sa žalovanému doručuje až spolu s platobným rozkazom, nevyvíja žiadnu procesnú aktivitu, nemôže tak procesne účinne urobiť ani iný subjekt, domáhajúci sa vstupu do konania na jeho strane ako vedľajší účastník. Vstupom takého subjektu do konania sa totiž nemôže naplniť zmysel vedľajšieho účastníctva, ktorým je „pomoc v spore“.

Z chápania tzv. skráteného konania, ktorého výsledkom je platobný rozkaz, ako zjednodušeného konania umožňujúceho rýchle, hospodárne a účinné vymáhanie nesporných peňažných nárokov, t. j. nárokov, ktoré nie sú predmetom žiadneho právneho sporu, vychádza i právo EÚ, a to Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 zo dňa 12.12.2006, ktorým sa zavádza konanie o európskom platobnom rozkaze (ďalej len „Nariadenie o európskom platobnom rozkaze“). V tomto nariadení sa inak výslovne uvádza, že nenahrádza ani neharmonizuje (a teda nespochybňuje) existujúce mechanizmy

vymáhania nesporných nárokov podľa vnútroštátneho práva (bod 10 úvodnej časti).

Konanie, ktorého výsledkom je platobný rozkaz, nadobudne povahu sporového konania vo vlastnom (užšom) zmysle slova až včasným podaním odôvodneného odporu žalovaným, v dôsledku čoho sa platobný rozkaz zrušuje a súd nariadi pojednávanie. I keď zákon vyžaduje odôvodnenie odporu, neupravuje žiadne náležitosti tohto odôvodnenia. S prihliadnutím na účel občianskeho súdneho konania, ktorým je spravodlivá ochrana práv, treba preto podmienku odôvodnenia odporu považovať za splnenú už jednoduchým vyjadrením nesúhlasu s povinnosťou uloženou platobným rozkazom. Až po takomto jednoduchom a účinnom procesnom úkone žalovaného, ktorým urobí uplatnený nárok sporným (odporuje mu), môže byť naplnený zmysel a obsah vedľajšieho účastníctva, pomáhať v konaní hlavnému účastníkovi a podporovať ho s cieľom prispieť k ochrane jeho práv (v prípade vedľajšieho účastníctva podľa § 93 ods. 2 O.s.p.) prípadne aj svojich vlastných práv plynúcich mu z hmotnoprávných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (v prípade vedľajšieho účastníctva podľa § 93 ods. 1 O.s.p.). Možnosť rýchlej a účinnej obrany žalovaného proti platobnému rozkazu v podobe podaného odporu je realizáciou jeho zodpovednosti za naplnenie zásady "vigilantibus iura" (nech si každý chráni/stráži svoje práva).

Z hľadiska historicko-právneho výkladu možno poukázať na názor právnej teórie týkajúci sa vzniku účinkov vedľajšieho účastníctva v súvislosti s rozkazným konaním ako procesných inštitútov upravených v § 84 až § 88 a v § 585 až § 605 Občianskeho sporového poriadku (Zák. čl. 1/1911). Podľa tohto názoru, vedľajší účastník (intervenient) môže do sporu zasiahnuť v odpore proti platobnému rozkazu, ktorý v zmysle § 595 tohto predpisu mohol podať len dlžník /porovnaj Občiansky sporový poriadok (Zák. čl. 1/1911), druhé rozšírené a prepracované vydanie, vydaný Tlačou kníhtlačiarne Andreja, úč. spol. v Bratislave, fil. v Žiline, rok 1943, str. 62.

Vyššie uvedené znamená, že oznámením tretieho subjektu, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného v štádiu skráteného (rozkazného) konania, nenastávajú účinky vzniku vedľajšieho účastníctva tohto subjektu. Vylučuje to zmysel a účel inštitútu vedľajšieho účastníctva v spojení so zmyslom a účelom inštitútu skráteného konania. Neprichádza preto do úvahy podanie odporu proti platobnému rozkazu takýmto subjektom.

Právny názor, podľa ktorého v tzv. skrátenom konaní nenastávajú účinky vzniku vedľajšieho účastníctva tretieho subjektu na strane žalovaného, vyslovil Najvyšší súd už v uznesení z 10. októbra 2012 sp. zn. 6 Cdo 207/2011 a následne aj v uzneseniach z 21. októbra 2013 sp. zn. 7 Cdo 135/2013, z 30. októbra 2013 sp. zn. 6 Cdo 357/2012, 31. marca 2014 sp. zn. 2 Cdo 122/2013 a z 27. mája 2015 sp. zn. 2 Cdo 336/2014 (dostupné na www.najpravo.sk - judikatúra).

Pripustenie vzniku vedľajšieho účastníctva na strane žalovaného už v skrátenom konaní by vyvolalo viaceré právne otázky, napr. otázku, či sa aj vedľajšiemu účastníkovi má doručiť platobný rozkaz do vlastných rúk bez možnosti náhradného doručenia, či sa mu vôbec má doručiť platobný rozkaz, ak oznámil vstup do konania až po jeho vydaní (vzhľadom na zásadu vyplývajúcu z § 154 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorej je pre rozhodnutie súdu rozhodujúci stav v čase vyhlásenia či vydania rozhodnutia), či má právo podať odpor, ak ustanovenie § 174 ods. 2 výslovne priznáva právo podať odpor len odporcovi, odkedy mu plynie lehota na podanie odporu, či ním podaný odpor má rovnaké účinky ako odpor podaný odporcom, t. j. zrušenie platobného rozkazu v zmysle § 174 ods. 2 prvá veta O.s.p. Podľa názoru dovolacieho súdu kladná odpoveď na tieto otázky by znamenala tvorbu nových procesných pravidiel súdom, ktorá by presiahla rámec prípustného sudcovského dotvárania práva, najmä ak Občiansky súdny poriadok je právnym predpisom verejnoprávnej povahy. Došlo by tým k neprípustnému narušeniu princípu del'by moci ako jednej zo základných charakteristík právneho štátu.

Realizáciou ochrany spotrebiteľa, zaručenej právom EÚ, je v skrátenom konaní ustanovenie § 172 ods. 9 O.s.p., podľa ktorého ak sa uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy zo spotrebiteľskej zmluvy a odporcom je spotrebiteľ, súd nevydá platobný rozkaz, ak zmluva obsahuje nepriateľné podmienky. Prípadné nerešpektovanie tohto zákazu súdom nemožno riešiť neprípustným (princípu del'by moci

odporujúcim) vytváraním nových procesných pravidiel meniacich zmysel inštitútu vedľajšieho účastníctva. Je vecou zákonodarcu, aby zvážil rozšírenie ochrany spotrebiteľa v skrátanom konaní napr. zavedením inštitútu prieskumu platobného rozkazu v spotrebiteľskej veci obdobne ako túto možnosť upravuje už spomínané Nariadenie o európskom platobnom rozkaze.

Aj v prípade, ak by napriek vyššie uvedenému mal byť tretí subjekt považovaný za vedľajšieho účastníka na strane žalovaného už v štádiu skrátaného konania, nebol by oprávnenou osobou na podanie odporu proti platobnému rozkazu. Právo podať odpor proti platobnému rozkazu, t. j. právo urobiť uplatnený nárok sporným, má v zmysle § 174 ods. 2 O.s.p. výslovne len odporca (žalovaný). Ide o významné dispozičné oprávnenie žalovaného napĺňajúce jednu zo základných zásad občianskeho súdneho konania (zásadu dispozičnú). Iba žalovaný rozhoduje o tom, či podaním odporu odstráni platobný rozkaz ako formu rozhodnutia vo veci samej a bude pokračovať v konaní podľa prejednávacej zásady a zásady kontradiktórnosti. Pokiaľ by sa priznalo právo podať odpor aj vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného, došlo by tým k popretiu tohto dispozičného práva žalovaného. Na rozdiel od odvolania (majúceho suspenzívne a devolutívne účinky) má totiž podanie odporu okamžité a nezvratiteľné účinky - zrušuje sa ním platobný rozkaz (§ 174 ods. 2 veta prvá O.s.p.). V prípade podania odporu vedľajším účastníkom, ak by sa mu priznalo takéto právo, by sa zisťovanie stanoviska žalovaného stalo bezpredmetné. Žalovaný by už totiž účinky podaného odporu nemohol zvrátiť (žiadne takéto pravidlo O.s.p. neobsahuje). V dôsledku toho právna úprava ako aj závery súdnej praxe, týkajúce sa možnosti podania odvolania vedľajším účastníkom a riešenie prípadnej kolízie medzi ním a hlavným účastníkom v súvislosti s týmto opravným prostriedkom, sú pre analogické posudzovanie odporu podaného vedľajším účastníkom nepoužiteľné.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že mimoriadnym dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a že generálny prokurátor dôvodne podal proti nemu mimoriadne dovolanie (§ 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Najvyšší súd preto napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (viď primerane § 243d ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.